

ÄÄNIMIEHEN KOKEMUSTARINA

Yhden
kokemusasiantuntijan
tarina

Sami Juntunen

Esipuhe

Tämä on elämänkerta joka kuvaa eri näkökulmista millaista elämä on lapsuudesta aikuisuuteen. Ne asiat jotka määrittävät millainen olen ja mikä siihen on vaikuttanut tulee esiin. Kuitenkaan en halua tuoda esiin montaa eri asiaa: kyseessä kun on kokemustarina se kertoo minun elämästäni. Muut ovat statisteja. Tämän vuoksi en tuo yksilöiviä tietoja esiin kovin paljoa. Tarina on keskiössä. Se kertoo miten koen tilanteita kuitenkin paljastamatta mitään mitä en tahdo jakaa. Olennaista ei ole syntymäpaikkaani, kouluni, koulukaverini tai suurimmalta osalta edes perheeni. Tahdon jakaa tarinani muita henkilöitä suojellen.

Kokemus tarinassani on eri tasoja. Yksi tasoista pitää yleisellä tasolla kerrottuja asioita lyhyesti pohtimatta tarkkaan. Tarina tasolla otan esiin ajatuksia, mitä yleisellä tasolla olen kertonut. Miete taso pyrkii syvällisyyteen. Mieli on nimensä mukaisesti mieli. Teemareferaatit kokoaa asiat yhteen. Ajatuksia käydyistä teemoista päättää teemat pyrkien sulkemaan ne, jotta tuloksena olisi kokonaisuus.

Kirjoitin tarinaani jonkun verran yli kolme vuotta. Tiedän joidenkin aiheiden olevan rankkoja lukea. En kuitenkaan halunnut jättää pois näitä teemoja, koska on hyvä mikäli aiheet herättävät keskustelua. Yksi pyrkimyksistäni on havahduttaa henkilöitä pohtimaan. Siksi on hyvä kirjoittaa näistä, vaikka oma oloni asioiden edessä voi olla arka.

Toivon opettavaisia lukuhetkiä kirjani teemojen parissa.

Oma elämänkerta

1. Lapsuus

Synnyin sairaalassa. Synnytykseni oli ollut haasteellinen. Kuulin siitä 30 ikävuoden jälkeen. Tuolloin äiti oli kertonut synnytykseen liittyvistä haasteista. Hän oli hyvin asiallisella vakavuudella puhunut asiasta kanssani. Aiemmin olin ollut erityiskoulussa, jossa oli vähemmän oppilaita kuin normaali koulussa. Syyksi tuolloin oli minulle kerrottu se, että olin hiljainen. Se oli kelvannut minulle syyksi ennen tätä. Nyt olin hiljaisella vakavuudella kuuntelemassa totuutta erityiskoulussa oloon ja kaikkeen, mikä ei ollut tavallista lapsuudessani.

Äiti kertoi olleensa mustikassa ennen syntymääni ollessaan seitsemännellä kuukaudella raskaana. Mustikassa olo ei mennyt ongelmitta. Äidin olotila muuttui. Sairaalaan oli tullut kiire. Sairaalaan oli matkaa. Yksityiskohtia äiti ei kertonut odotuksesta, hädästään tai kuinka sairaalaan pääsy oli onnistunut. Hän kertoi yleisellä tasolla yksityiskohtia tarkemmin avaamatta. Lopulta perille sairaalaan kuitenkin päästiin.

Pian sen jälkeen aloitettiin synnytys. Synnytyksessäni oli minulle tullut happivajaus. Synnytyksessä olin äidin kertoman mukaan ollut kuristuksessa 10 sekunnin ja 1 minuutin välillä ilman happea. Lääkärillä ja perheelläni oli ollut pelko pysyvistä vaurioista. Niistä en kuitenkaan osaa itse sanoa. Jäin kuitenkin henkiin synnytyksestä, mikä oli iloinen uutinen vieläkin.

Synnytyksessä olin saanut kuitenkin arvosanan 9. Se onnistui lopulta varsin hyvin. En tunne kaikkialla kriteereitä, vaikka äiti niistä kertoikin. Lähes kaikki merkit olivat hyviä. En vaan ollut itkenyt mikä ei ollut tavanomaista. Äiti oli siinä kohtaa ollut mietтелиäs kun puhui näistä. Hän sanoi lääkärin tehneen virheen. Lääkäri kuitenkin kantoi vastuuta mahdollisista vaurioista. Hän oli maksanut jotain erityistarpeita. Erityiskoulu oli osani. Sain hyvää hoitoa myöhemmin muunmuuassa taideterapian muodossa. Muuten en osaa kertoa kuinka lääkärin päätökset vaikuttivat tulevaan elämääni. Äiti ei kertonut juurta jaksan. Minä en osannut kysyä myös.

Minua oli luultu pikkuisena tytöksi, eivätkä naiset uskoneet minua pojaksi. Minä olin niin nuori, etten ymmärtänyt. Olin joitain kuukausia vanha. Äiti oli todistanut miehisyyden ottamalla housut pois. Sitten eivät epäilleet. Minulle jäi hämärä muistikuva tapahtuneesta. En ole varma johtuuko se siitä että minulle kerrottiin se myöhemmin. Kuva mielessäni siitä voi olla myös mielikuvituksen tuotetta.

Lapsuus alkoi melko normaalisti. Yhdessä vaiheessa lapsuutta olisin itsekin halunnut olla tyttö. Tunne meni kuitenkin ohi ennen kouluikää. Ihmettelin sitä tunnetta hieman häpeillen. Minulle kerrottiin tunteen olevan normaali kahden tai kolmen vuoden ikäiselle. ”Se kuuluu kehitykseen”, minulle todettiin. Pääsin ajatuksesta irti jonkun aikaa myöhemmin. Häpeä meni pois kun ymmärsin sen olevan tavallista muillekin lapsille.

Ulkoilu oli tavanomaista pienenä. Ulkoilua oli kaksi tuntia päivässä myös sateella. Siksi en vieläkään kavahda huonoa säätä. Ulkoilu ilma oli lähinnä pukeutumis asia. Sateella kumpparit ja sadeasut olivat puettu ja toimittiin muutoin samoilla periaatteilla kuin ei olisi satanut. Muut äidit eivät totuttaneet lapsiaan sateella ulkoiluun, kertoi äitini. Äiti halusi meidän tottuvan kaikkeen säähän ulkoilua ajatellen. Pidän hänen ratkaisuaan hyvänä, vaikka muut äidit olivat ihmetelleet sitä.

Terveys minulla oli yleisesti ottaen hyvä. En ollut sairaana lapsena lähes ollenkaan. Lapsuuden aikana olin ehkä yhden vuorokauden verran kipeänä. Minulle ei vaan tullut flunssaa, kuumetta tai muutakaan vaivaa. Sitä mietin ajoittain mistä hyvä fyysinen terveyteni johtui. Elämänilo ja tottumus, jossa en menettänyt toimintakykyä ympäristöstä huolimatta saattoi olla osa sitä.

Minulla oli R-vika nuorena ja sitä hoidettiin puheterapiassa. Kävin harjoittelemassa puhumista erikseen. R-kirjaimet oli vaikea lausua ilman, että ne jäivät päälle. S-sanoissakin oli haasteita ja suhinaa. Se oli erityisen ärsyttävää kun omassa nimessäni oli S kirjain. En voinut sanoa omaa nimeänikään normaalisti. Olin puheterapiassa joitain vuosia ja se saatiin kuriin. Lopulta puhuin normaalisti. Minun piti oppia rytmittämään kirjaimet s ja r. Lopulta sanoin ne normaalisti. Ongelmasta pääsin koulun ensimmäisten luokkien aikana.

Terveyskeskuksessa tutkittiin minua ajoittain. Joitain erityispiirteitäni: Yhdellä jalalla seisominen oli haasteellista. Pystyssä pysyminen oli vaikeaa. Silmät auki pysyin todella lyhyen aikaa. Silmät kiinni kaaduin heti. Sitä taitoa harjoiteltiin tarkoituksella. Opin sen hyvin. Minun tuli oppia se vaihe vaiheelta tietoisesta oppimisesta kautta. Se ei ole luontainen kykyni.

En ollut oma aloitteinen puhumaan vaan hiljainen hissukka. Sosiaalisuudesta oli muutenkin haasteita kun en ymmärtänyt kuinka sosiaaliset suhteet toimivat. Olin hukassa sosiaalisissa taidoissa mutta osasin kuunnella ja siitä ominaisuudesta pidettiin kovin. Perustaidoista minulla ei ollut mitään käsitystä. Aihepiirejä en osannut miettiä ollenkaan. Saatoin lisäksi äänkyttää kun minua jännitti. Olin sinut sosiaalisesti vasta aikuisena. Lapsena en oppinut perustaitoja ainakaan omasta mielestäni.

Päiväkodissa oli haasteita. Vaatteitani otettiin ja koin kiusaamista, mutten ymmärtänyt sitä silloin. Minulla ei ole kovin montaa muistikuvaa niistä ajoista. En muista keskusteluja niinä aikoina. Saatoin olla kuriton kun en ymmärtänyt sosiaalisia sääntöjä. Toisaalta en osannut kokea häpeää siitä. Päiväkoti ajoista muistan lähinnä sen mitä minulle on kerrottu. Kerran muistan etten halunnut päiväkotiin ja olin jännittynyt, mutta syytä en muista millään.

Pidin erityisesti sam murroista ja halusin erityisesti syödä niitä. Saatoin kieltäytyä syömästä muuta joskus. Puuroista en pitänyt ja ne ällöttivät ja en syönyt niitä nuorena. Jos en pitänyt jostain ruoasta jätin syömättä jos voin. Usein sain niin myös valita.

Ystäviä minulla oli kuitenkin. Ystävyyssuhteet olivat tärkeitä. Leikimme useita leikkejä. Ne olivat perinteisiä leikkejä myös. Leikimme Kirkonrottaa, piilosta, penkki pehvistä ja muita leikkejä. Leikit olivat tärkeitä. Hiekkalaatikolla oltiin sotaukkeleiden kanssa sotaa. Silloin heitimme niitä kivillä sekä kohti että lähistölle tunnelmaa luomaan räjähdysten tapaan. Talvella oli rakentelun vuoro lumen avulla. Teimme lumiukkoja ja lumilinnnoituksia. Käytimme tunteja niiden rakenteluun. Sen jälkeen saatoimme ihastella tunteja lumiukkoa. Lumilinnnaa taas voitiin käyttää lumisodassa kun se oli valmis. Toisinaan ystäville tuli tuhoamisvimma tuntien rakentelun jälkeen. Se ei tuntunut kivalta. Lisäksi luisteltiin, hiihdettiin ja muutenkin harrastimme liikuntaa. Yhdessä tekemisen meininki oli tärkeää. Kasvoin alueella, jossa oli enimmäkseen samanikäistä lapsia. Meistä oli seuraa toisillemme hyvin paljon. Kun halusimme tehdä jotain yhdessä kävimme kysymässä toisiamme ulos.

Koulussa pelattiin pesäpalloa, sählyä, koripalloa ja ainakin yleisurheilua. Minulla oli peruskoulussakin ystävyyssuhteita, mutta minua myös kiusattiin. Koulun pahimmat raggarit olivat meidän luokkalaisia. Se näkyi levottomuutena erityisesti liikunnan tunneilla. Toisinaan kohteena ei ollutkaan joukkuepelien pelaaminen vaan tahallinen häiriköinti. Koripallossa saatoin olla kohteena heitetyille palloille. Se ärsytti. Sählyssä taas saatoin saada tahallisesti korkeasta mailasta tai olla vetojen kohteena myös silloin, kun en ollut maalivahtina. Toisaalta tuo oli normaalia käytöstä erityiskoulussa jossa olin. En ollut ainoa jolla oli erityisiä haasteita. Pidin liikuntatunneista silloin, kun pelien valvominen toimi. Levottomasta ajasta en pitänyt.

Lahjoista minulla oli erityisesti matematiikan ja englannin kielen taidot. Mikä tahansa korkeintaan viisi numeroinen vastaus plus, miinus, kerto ja jakolaskuista tuli välittömästi. Olin kävelevä ja virheetön laskukone. Harjoittelin eräällä laskuja antavalla laskimella taitoa nopeammaksi. Tein myös laskuharjoitus lappuja kiihtyvällä vauhdilla. Nopeimmillaan 76 laskua oli laskettu ja kirjoitettu kolmessa minuutissa. Englannin kielioppi ja sanasto jäi erityisen helposti mieleen. Englannin kielen opettaja opasti katsomaan televisiota ja harjoittelemaan myös sieltä englantia. Opettelin Lucky Luken kanssa englannin kielen taitoa eteenpäin koulun kirjojen lisäksi. Piirrettyjen kanssa oppi paljon kyllä. Neuvo oli toimiva.

Olin apukoulussa peruskoulun. Siellä ei ollut Pisa koetta ja 10 arvosanoja ei saanut millään. Se kävi itsetunnolle. Kuitenkin koen muuten oppineeni tarvittavia taitoja elämää varten. Oppimisen menetelmät olivat luovia. Kirjoista opittiin toki, mutta ei liikaa kerralla. Esimerkiksi äidinkielen kielioppia ei pöntetty niin paljoa. Sen sijaan me harjoittelimme kirjoittamista tarinoina eri aiheiden pohjalta. Käytännön kielitaidon opin vasta lukiossa äidinkielen kohdalla. Se aiheutti omat haasteensa.

Harrastuksinani olivat pienestä pitäen roolipelit joita pelasimme paljon. Aloitin ne seitsemän vuotiaana. Pelasin sekä lapsuuden ystävien kanssa kotipihoilla, että peruskoulussa olevien ystävien kanssa. Saatoimme pelata tuntikausia kerralla ja useita päiviä putkeen. Toimin sekä pelaajana, että pelinjohtajana. Erityisesti pidin seikkailujen suorittamisesta. Tein myös omia seikkailuja muille.

Lisäksi pelasin C-64, Amiga, Nintendo ja muilla pelikoneilla. Halusin uusia PC koneita mutta varat eivät riittäneet. Ne olisivat maksaneet tuhansia markkoja. Tuloni olivat 15-50 markan välillä viikossa. Se PC:n hankinta olisi tarkoittanut useiden vuosien säästämistä. Seurasin toki hintoja pelit lehdestä ja mikrobististä. Vanhoja PC koneita hankin useitakin ystäviltä ja kirpputoreilta.

Myöhemmin nuorena, n. 20 vuotiaana, ostin 2100 markan Pentium koneen jota tulin käyttämään paljon. Ostin sen ystävältäni, joka oli fujitsulla töissä jonkun aikaa. Käytin konetta myös ammattikorkeakoulun opinnoissani myöhemmin.

Siivoaminen oli joka viikkoinen rutiini. Kun olimme siivonneet saimme viikkorahan. Pienenä se oli 5 markkaa. Peruskouluikäisenä 10 markkaa. Kun saimme siivousvelvoitteen summa nousi 15 markkaan. Yläasteella 30 markkaa ja lukioikäisenä 50 markkaa. Omilla rahoilla ostin Nintendon, roolipelejä ja leluja, karkkia ja kaiken mitä tarvitsin. 5. Luokalta lähtien tosin en muuta kaivannut kuin uusia nintendo pelejä. Tämä lukioon menoon asti.

Rahaa olen käyttänyt itsenäisesti pienestä pitäen ehkä n. Viisivuotiaasta alkaen. Varsinaisen järjestelmällisen säästämisen opin viidennellä luokalla kun tuli syntymäpäivälahjana rahaa enemmän kuin pystyin kerralla käyttämään. Kysyin äidiltä mitä teen kun on niin paljon rahaa enkä keksinyt mihin kuluttaisin. Äiti neuvoi säästämään ja käyttämään sen tulevaisuudessa mihin tahtoisikaan. Siitä tuli tapa ja ostin mm. Nintendon omilla rahoilla. Isä oli tinkinyt puolestani hintaa alaspäin ja sain sen 225 markkaa halvemmalla iso myyrin mustasta pörssistä. Myöhemmin ostin pelejä myös divarista. Siellä pelit olivat käytettyjä ja halvempia.

Vanhemmat erosivat kun olin 13-vuotias. En muista riitelyä olleen. Äiti vain yhtenä päivänä ilmoitti eroavansa. Hän oli rakastunut toiseen. Se oli hänelle ilmoitus luonteinen asia. Hän ei siitä keskustellut, ilmoitti vain. Eräänä iltana kävimme keskustelua isän kanssa kummalle vanhemmalle halusimme mennä asumaan. Me lapset halusimme isälle. Me keskustelimme aiheesta keskenämme. Oli ok jos halusi äidille, se piti vain tietää. Me emme halunneet eroon toisistamme.

Äiti soitteli kännissä meille tulevaisuudessa keskellä yötä. Me vastasimme toki ja juttelimme hänen kanssaan. Toki olisimme toivoneet hänen soittavan myös selvin päin. Hän alkoi käyttämään alkoholia uuden miehensä kanssa. Määrät olivat suuria, luulisin. En osaa tarkemmin siitä puolesta sanoa, kun se tuli esiin lähinnä meille soittelussa kännissä. Niinä päivinä kun olimme hänen luonaan hän oli tosin selvin päin. Ne päivät olivat jo ennalta tiedossa.

Devalvaatio tuli ja äitin velat kasvoivat. Devalvaatio tuli uudelleen ja lopputuloksena oli yli miljoonan velat. Ne kasvoivat vaan ja lopulta äiti tottui, muttei halunnut tietää tarkkaa summaakaan. Hän vältti asiaa selvittämästä. Hän halusi odottaa niiden vanhenemista. Silloin niiden vanhenemisen piti kestää 10 vuotta. Laki muuttui. Moni yrittäjä teki itsemurhan. Velka ei kuitenkaan ollut elinikäinen. Lakimuutosten jälkeen se oli 20 vuotta. Alussa ulosmitattiin häneltä mitä voitiin. Myöhemmin hän sai jopa omistaa jotain. Liike meni myös vaikka hän halusi pitää siitä kiinni.

Äiti muutti Lieksan suuntaan ja lopulta Lieksan keskustan tietämille. Kävimme kylässä siellä ehkä kerran vuodessa. Kun aika kului muut eivät halunneet kylään. Lopulta olin ainoa lapsista joka kävi äidin luona. Syy: mies poltti sisällä eikä suostunut lopettamaan siksi aikaa kun lapset olisivat kylässä. ”Jos maksatte vuokraa niin sitten”, sanoi mies. Minulle annettiin kyllä huone jossa ei poltettu, mutta äiti komppasi miestänsä parhaansa mukaan. Se oli ärsyttävää. Me teimme sen kyllä selväksi miksi emme tulleet kylään enää.

Lapsuudessa oli haasteita. Olin kiusaamisen uhri erityisesti koulussa, mutta oli myös onnellisia aikoja. Ne liittyivät ystävien kanssa olemiseen. Kun oli ystäviä ympärillä, olin onnellinen. Se antaa edelleen onnen minulle tänäkin päivänä.

1a)C-64 hankinta

Kun olin pieni kävimme ystäväni luona pelaamassa Commodore 64 koneella eri pelejä. Ystävälläni oli valtavasti pelejä joita hänen veljensä oli nauhoittanut kasetille. Yhdellä kasetilla oli monta peliä. Myöhemmin ymmärsin sen olleen piratismia. 4-5 vuotiaana olimme perehtyneet siihen kummemmin ymmärtämättä vielä. Me emme vielä harjoittaneet piratismia, mutta pelasimme niitä pelejä innoissamme.

7-vuotiaana manguin C-64 konetta. Kun jonkun aikaa kului, saimme sen myös. Pelasimme paljon vapaa-aikana. Lähes kaiken vapaa-ajan käytin koneen kimpussa. Koulutyöt tein, mutta muuten olin nokka kiinni koneessa. Isä hankki säännöllisesti lisää pelejä. Kävimme erityisesti mustassa pörssissä niitä ostamassa. Yksi peli kerrallaan, mutta kohtalaisen usein.

Koulussa yksi kavereista kertoi miten pelejä kopioidaan mankan avulla. Hänellä oli paljon pelejä ja sain häneltä niitä lainaan. Kotona pystyin kopioimaan niitä itselleni. Hänen kanssaan pelasimme vuosia. Pelaaminen valtasi arkeni lähes täysin. En käynyt enää ulkona leikkimässä vuosiin. Peliriippuvuus oli totaalista.

Kesälomilla pelaamisesta oli taukoa neljä viikkoa. Siitä tuli valtavat vierotusoireet. Olin koukussa pelaamiseen.

Tarina

Commodore 64 oli ensimmäinen tietokoneeni. Sain sen omaksi pitkän ajan pyytämisen jälkeen. Aluksi ostimme pelejä joita pelasimme erityisesti mustasta pörssistä. Myöhemmin opin kopioimaan niitä ystävien avustuksella ja pelien hankintaan ei mennyt niin paljon rahaa. Rahan säästymistä tärkeämpiin kuluihin oli mielestäni tärkeää tuolloin.

Ehkä 5-vuotiaasta lähtien pelasimme lapsuuden ystävälläni muiden kavereitteni kanssa. Pelasimme useita kymmeniä eri pelejä. Kukin meistä omalla tahollaan hankimme koneet myös itsellemme myöhemmin.

Koin vierotusoireita pelaamisesta koulupäivien aikana. Pelit olivat jatkuvasti mielessäni. Olin todella koukussa pelaamiseen. Sain kuitenkin läksyt tehtyä kaikesta huolimatta. Oli kuitenkin kiinnostava olo kun aika päästä koulusta kotiin tuli. Olin yksinkertaisesti liian koukussa pelaamiseen. Se hallitsi ystävyssuhteitakin myös. Käytin vähemmän aikaa muiden leikkien parissa.

Pahimmat vierotusoireet tulivat kesäloman aikana. Se oli jatkuvaa vieroitusoireiden kanssa toimeen tulemistä. Pelit olivat jatkuvasti mielessä.

Miete

Tietokoneet ovat periaatteessa hyväksi, mutta koukuun jääminen mihin vaan ei ole hyväksi. Jos nyt päättäisin miten lapsuuteni käyttäisin se ei olisi tietokoneen parissa. Hyötynä oli koordinaation parannus ja nopean älyn kehittyminen. Muistikin parani. Kuitenkin ihmisten ilmoilla olo olisi helpottanut tulevana vuosina monia asioita. Inhoan riippuvuuksia.

Mielipide

Commodore 64 oli hyvä kone pelaamiseen. Nuorena se olisi ollut hyvä koodaamisen harjoittelun aluksi, mutta lapsena en tiennyt miten aloittaa. Kiinnostusta oli aiheeseen kyllä. Jos peruskoulussa olisi oppinut perusteita olisi todennäköisesti koodari ammatiltani nykyään. On hyvä, että koodaaminen on otettu nykyään osaksi koulun käyntiä Suomessa.

Teemareferaatti

Piratismi, tietokonepeliriippuvuus, vierotusoireet, kopiointi mankalla, kaverit ja pelit, muiden leikkien vähyys, koukussa olo, hyötynäkökulma koodaamiseen.

Nuorena olin piratistimin harrastaja. Aivan häpeilemättä kopioin pelit kummemmin ajattelematta. Se oli minun ja ystäväni yhteinen harrastus peruskoulun alettua. Se ei ollut vierasta aiemminkaan. Itse emme osanneet ennen koulun alkua, mutta isommat pojat opettivat sen myöhemmin jopa machoilevaan tapaan. Heitä katsoimme ylöspäin ja otimme oppia tarkasti. Commondore 64 oli kärsivällisyyttä vaativa pelikone, mutta piratismi ei vaatinut lopulta paljoa tietoa kun peruspeleistä oli kyse. Se vaati kaksi kasettia ja kahden pesän mankan. Pelit olivat hyvin koukuttavia. Räjähdykset olivat shoot-em up peleissä tavallista ja ne viehättivät erityisesti. Ehkä se oli koska sai tuhota luvan kanssa kaikkea liikkuvaa. Siitä sai nautintoa, muttei ollut ainoan tyyppinen nautinto. Autopeleissä nopeus viehätti ja pyrkimys kulkea mahdollisimman nopeasti pelin sääntöjen mukaan. Läpipeluu oli jatkuva tavoite kaikissa peleissä. Osassa peleistä se ei aivan onnistunut vaikka kuinka yritti, mutta lähelle pääsi. Siihen oli tyytyminen, vaikka joitain pelejä yritti kuukausia päästä täysin läpi. Läpipeluu oli myös pakkomielle. Jos pelejä ei päässyt pelaamaan ne olivat alati mielessä. Ensimmäiset tunnit koulussa oli helppo olla, mutta ruokailun jälkeen kun koulupäivä oli pitkällä tahtoi jo pelien ääreen. Koulun jälkeen ei malttanut tehdä heti läksyjä kun pelihimo oli valtava. Ruokailu oli kello kaksitoista. Jos koulu oli kello yhteen keskittyminen koulun viimeisillekin minuuteille onnistui, mutta silloinkin tuli kiire bussiin. Koulumatka oli puolen tunnin bussimatka. Olin noin 10 kilometrin päässä kotoa peruskoulussa erityiskoulussa pienessä luokassa koossa olevassa luokassa. Emme tutustuneet kovin suureen määrään ihmisiä, mutta toisiimme olimme erityisen läheisissä keskustelu väleissä. Koulussa oli eri leikit kuin koulun jälkeen. Koulun jälkeen jos menin kavereille, menin enimmäkseen pelaamaan tietokoneella. Kotona minulla oli mankka jossa oli kaksi pesää. Niiden avulla sai tavallisimmat pelit kopioitua ongelmitta. Se ei toiminut pakattuihin peleihin jota pystyi nopeammin lataamaan pelattaviksi. Se vaati oman ohjelmansa commondore 64 peli koneella. Pelaaminen valtasi järjestelmällisesti vapaa-ajan. Muuten koulun ulkopuolella ei tullut enää leikittyä pahemmin. Lopulta taito kommunikoida muusta katosi. Koukussa olo oli lähes totaalista. Velvollisuudentunto oli ainoa mikä piti koulunkäynnin kasassa. Kävin koulun koska se kuului tehdä, muuten kiemurtelin pelimaailmassa. Kun kuulin koodaamisesta ajatus innosti minua. En tuntenut vaan keinoja oppia sitä. En ollut vielä perehtynyt kirjaston suomiin mahdollisuuksiin. En ollut myöskään kuullut kursseista joilla oppisi. Sen oppisin vasta aikuisena. Olisin ollut todella kiitollinen opettajalle joka olisi koodaamaan opettanut. 90-luvulla ei vielä ollut aika siihen. Ammatinvalinta olisi ollut selvä.

Ajatuksia nykyään nousseista teemoista

Piratismi lapsuuden kaveripiireissä oli tavallista tuolloin. Toki ne keskustelut käytiin ilman vanhempia tai muita aikuisia kun oli tieto sen olevan laitonta. Commondore 64 aikaan se oli hyvin tavallista. Estoja ei ollut luotu vielä tuohon aikaan. Se oli tietokone harrastajien Gentleman's Agreement, jos noin voi asian ilmaista. Se, että uskalsi kysyä, oli luottamuksen osoitus. Luotto ettei asia leviä vaan ollaan hys hys asiasta oli tavallista. Piratismi oli lopulta ajatellen helppoa kun ei tehnyt siitä bisnestä. Toki kuulin uutisia henkilöistä jotka tekivät sitä laajemmin. Itse olin pikkupoika ja pikkutekijä. Nykyään toimintani lapsena piratismi teeman ympärillä hävettää.

Tietokonepeli riippuvuus on paha koukku. Tuota en itse tajunnut lapsena. Se kavensi yhdessä tehtäviä juttuja pelien ulkopuolella. Koulutehtävät sain toki tehtyä, mutta muu elämä pyöri pelien ympärillä koko lapsuuden. Kun miettii pelaavansa 6-8 tuntia arkena ja jopa 16 tuntia lomapäivinä, on nykyään tietoinen olleensa todella koukussa peleihin. Kaksi tahi kolme vuosikymmentä pelien ympärillä riitti itselle. Kun pelaaminen väheni, muut harrastukset veivät onneksi tyhjän tilan. Kieltäminen pelaamiseen toimii paremmin, kun saa jotain järkevää tekemistä tilalle. Se toimi minulle ja toivon toimivan muiden kohdalla myös. Välivaihe joka mietityttää on muutaman kuukauden mittainen. Sen jälkeen muutokseen on tottunut. Muutos ei välttämättä tapahdu heti ja kerralla. Armollisuus itseä kohtaan on hyvä välivaiheen ajan.

Vierotusoireet kuuluvat elämään kun on riippuvainen. Peliriippuvuudesta kun mietin, voin sanoa lähinnä tietokonepeli puolesta. Rahapeli riippuvuus on toki paha tema riippuvuudesta puhuttaessa. En vaan itse ole kärsinyt siitä puolesta kun se ei ole vaikuttanut elämääni. Tupakka riippuvuudesta pystyn sen verran mainitsemaan, että huomasi riippuvuuden siinä vaiheessa kun

olin nauttinut ehkä noin 50-60 tupakkaa elämäni aikana. Koen tunteen riippuvuuden alkaessa samankaltaisena kuin tietokone riippuvuudesta kärsiessäni. Endorfiinit ja jokin nimeämätön tunne tuli fyysisenä kroppaani. Tupakan sain lopetettua oltuani ilman aikani. Peleistä irti pääseminen tapahtui hiljalleen ja askeleittain, Nyt voin jo valita pelaamisen määrän kun endorfiinit ja muut tunteet eivät saa yliotetta.

Mankka ja kasetit olivat keskiössä piratismia harrastaessani. En tuolloin kokenut häpeää vaan toimin mekaanisesti pelien kanssa lähinnä miettien minkä pelin kopioisin. Tuolloin se oli niin helppoa, että nuori lapsikin osasi tehdä niin. Olen iloinen, että asia on tullut vaikeammaksi harrastaa nykyään. Olin toki kuullut, että pelintekijät ansaitsevat korvauksensa. Nykyään olen samaa mieltä. Nykyään on toki enemmän rahaa käytössä kun haluaa pelata. Tärkeysjärjestykseni ei ole enään pelien pelaamisessa ja pidän päätöstäni sen asian suhteen hyvänä.

Velvollisuuden tunto oli tunne joka piti arkeni koossa riippuvuudesta huolimatta. Koulu ja muut velvollisuudet tuli tehdä toki. Kaiken kaikkiaan peruskoulu ajan onnistuin velvollisuuksien ylläpidossa vaikka olin pelaaja kotona ja kaverien luona.

Koodaaminen oli ajatustasolla mielenkiintoista. Minulla ei ollut lapsena edes suuntaa antavaa käsitystä kuinka sitä tehtiin. Se olisi voinut olla toiveammattini jos olisi opetettu alkuun pääsemiseen saakka. Se voitolla vieläkin mahdollinen, mutta vaatisi paljon enemmän perehtymistä kuin aiemmin lapsena.

1b)Nintendon hankkiminen

Rahaa opin säästämään sen jälkeen kun sain synttäreillä enemmän rahaa kun pystyin karkkiin käyttämään. Kysyin äitiltä mitä teen kun on enemmän rahaa kun karkkia halusin. Äiti neuvoi säästämään ja ostamaan sitä mitä myöhemmin haluaisin ostaa. Ihmettelin neuvoa, mutta noudatan sitä.

5.luokalla nintendosta tuli vetävät mainokset. Se tuntui räjäyttävän tajunnan. Minulla ei ollut rahaa ostaa sitä eikä minulle ostettu sitä. Kysyin vanhemmilta: "saanko sen? ". "Jos haluat sen säästä rahat siihen", sanoi isä. Tuloni oli 15 markkaa viikossa ja jotain satunnaisia pikkutuloja. Säästämiseen meni yli vuosi. 1295 markkaa oli mainoksen hinta.

Isä oli sanonut tinkivänsä mustan pörssin hintaa alaspäin. Minun piti olla hiljaa. Seurasin tinkimisen eri osa-alueita tarkasti. Olin nähnyt tilanteita kun isä tinki hintaa alaspäin aiemminkin. Hän oli hyvin asiallinen, kohtelias ja tyyni ääneltään silloin. Kiemurtelin kovin mutta sain oltua hiljaa. Tuntui että punastelisin ja sanat tarttuisivat kurkkuuni. Olin iloinen ettei minun tarvinnut tinkiä itse. En koennut osaavani sitä. Hinta aleni 1070 markkaan kun isä totesi pojan säästäneensä itse rahat siihen. Saako hän alennusta? Siihen aikaan oli mahdollista saada alennusta käteis ostoista. Sain alennusta.

Seuraavat vuodet ostin pelejä veljeni kanssa sopien minkä pelin hankkisimme milloinkin. Se oli vuorovaikutusta. Veli päätti joka toisen pelin. Minä joka toisen myös. Käytimme siihen yhdessä rahaa. Minä käytin järjestäen kaikki rahani siihen. Yhteinen harrastuksemme oli pelaaminen. Tätä jatkui vuosia. Hankin n. 20 peliä omilla rahoillani veljen kanssa.

Tarina

Nintendo oli nopea vaihtoehto pelaamiseen. Ei ollut latausaikoja jonka aikana kiemurrella. Se oli se Nintendon juttu: välittömyys. Pääsee heti pelaamaan ilman ongelmia. Pelit vaan piti ostaa erikseen. Se oli erona C-64 koneeseen.

Ensimmäinen peli jota pelasin nintendolla oli Super Mario Bros. Se oli Giana sister pelin tapainen taso hyppely. Giana sister oli kuin Super Mario Bros pienillä muutoksilla. Pelasin sen kolmessa päivässä läpi. Pelit olivat minulle opettelua, muistiin pistämistä ja koordinaation harjoittelua. Samoja virheitä toistin harvoin.

Lempi pelini oli ehkä Metroid. Lainasin sen pelin ystävältä ja pelasin sitä kuukausia. Metroid oli lopulta logiikka peli. Eteneminen tapahtui tietyssä järjestyksessä ja minun oli vaikeaa ymmärtää sen logiikkaa. Lopulta tuurin ja toistojen jälkeen pääsin eteenpäin. Lopulta pääsin sen läpi.

Legend of Zelda oli myös kuukausien projekti. Kuukausia siinä meni kun räjäyttelin järjestelmällisesti joka seinän sala paikkojen varalta. Tein sen erityisesti sydämien löytämisen vuoksi.

Zeldan jatko-osa kiinnosti erityisesti. Pelasin sitä innoissani kuukausia myös. Pääsin viimeiseen kenttään asti. En päässyt sitä ihan läpi.

Pelasin järjestelmällisesti pelit läpi jotka hankin. Poikkeuksena oli Rad gravity ja Mario bros. Niissä pääsin lähes läpi.

Vuokrasin pelejä liikkeestä ja pelasin melkein kaikki Suomessa olevat pelit läpi joita 90-luvulla oli. Omia pelejä oli n. 20 alkuperäistä ja 52 pelin kokoelma.

Pelasin ystävilläni myös. Ostin aluksi samat pelit, mutta äidin ehdotuksesta eri pelejä, koska voisimme lainata niitä toisillemme. Ehdotus oli hyvä.

Lainasin pelejä niin naapureille kuin sukulaisille. Osa peleistä joita sukulaisille lainasin ei palautunut takaisin. Ystäviltä palautui suurin osa. Ne jotka ei palautuneet harmittivat jopa vuosia.

Miete

Nintendon hankkimisen vaiheessa pelaaminen tuli keskeiseksi osaksi elämäni. Pelien lainaaminen kehitti sosiaalisuutta. Sosiaaliset taitoni olivat toki puutteelliset, mutta lainatessa olin kohtelias ja pyrin olemaan miellyttävä myös. Pelin palautin kun sitä pyydettiin takaisin. Lainasin pelejä myös itse heille. Näin olin vastavuoroinen. Joitain pelejä jopa vaihdoin saman arvoiseen peliin. Ne tosin olivat harvassa. Halusin pitää kaikki pelit mitä olin ostanut. Kaikkia pelejä ei tarvinnut ostaa. Osan lainasin tai vuokrasin liikkeestä. Liikkeestä vuokratut pelit yleensä pelasini läpi vuorokaudessa. Joskus en onnistunut siinä ja jouduin vuokraamaan uudelleen.

Mielipide

Nintendo 8 bittisen konsoli on parhaimmillaan yksin pelaamiseen. Toki kaksinpelejä oli olemassa, mutta monia pelattiin eri aikaan. Se oli kuitenkin ensi kosketus konsoleihin joita pelataan yhdessä tai yksin. Surullista oli, että koukkuun jäätyäni muut leikit jäi vähemmälle. Lisäksi pelasini yleensä nintendolla yksin.

Vuorovaikutteisuus ja sosiaalisuus tuli olemaan Nintendon tavaramerkkejä. 8 bittisessä nintendossa se ei vielä toteutunut kunnolla. Myöhemmät Nintendon mallit onnistuivat tarkoituksessa paremmin.

Teemareferaatti

Rahan säästäminen, mainosten vaikutukset suuria, tinkiminen, välittömyys, pelien lainaaminen, sosiaaliset taidot vajavaisia, vuorovaikutteinen pelaaminen

Olen säästänyt ja käyttänyt rahaa pienestä pitäen. Viisivuotiaana piti miettiä mitä leluja ostaisin niillä rahoilla mitä on. Meidät opetettiin siihen hyvin äidin aloitteesta. Meidät vietiin lelukauppaan ja meidän tuli valita mitä ostaisimme ja mitä emme. Siitä poikettiin syntymäpäivälahjojen ja joululahjojen kohdalla. Muutoin meidän tuli olla selvillä omasta rahankäytöstämme. Opimme laskelmoimaan ja odottamaan kalliimpien lahjojen kohdalla. Näin oli myös pelien kohdalla. Syntymäpäivälahja ja joululahja pelit olivat kalliimpia. Kun Nintendon ja sen pelien mainokset tulivat kuponki uutisissa tai Nintendon mainos tv:ssä, se sai miettimään pitkään. Se mainos tyyli mikä niillä oli jäi mietityttämään moniksi päiviksi. Niitä oli vaan pakko hankkia. Ne jäivät vaivaamaan kunnes olivat hankittuja. Tinkimistä en osannut, mutta satunnaisesti kokeilin. Kerran sain pelin yhtä luokkaa halvemmalla kun totesin minulla olevan jo kaikki ne halvimman luokan pelit. Olin ostanut ne siitä samasta liikkeestä ajan kanssa. Sain alennuksen ja se tuntui hyvältä. En kuitenkaan tehnyt sitä tinkimistä säännöllisesti. Tein sitä vain silloin kun tuntui siltä. Nintendon pelit olivat välittömiä. Palaute tuli peleissä selkeästi. Jos onnistui liikkeissä selvisi hengissä, muutoin saattoi menettää elämän. Lempi pelini oli Lifeforce. Sen olin ostanut divarista käytettynä normaalia halvemmalla. Sitä pelailin läpi uudestaan ja uudestaan. Sitä peliä en muista lainanneeni kenellekään. Monia muita pelejä lainasin muilta itselleni sekä omiani vastavuoroisesti heille. Niitä pelejä pelasini jopa kuukausia. Sosiaaliset taidot olivat minulla vajavaisia, mutta ymmärsin vastavuoroisuuden periaatteen. Se auttaa edelleen sosiaalisuuden ymmärtämisessä. Olen oppinut vastavuoroisuuden olevan keskeistä kommunikoinnissa. Yksipuolisuus ei ole hyvästä. Sen opin kantapään kautta. Elämme ihmisten keskellä vaikka emme ottaisi säännöllistä kontaktia heihin. Pelaamisessa vuorovaikutteisuuteen totuin vasta myöhemmin. Nintendo 8-bittisellä koneella ei ollut kaksin pelejä kovin monia omana. Myöhemmille Nintendon malleille niitä tuli useammin.

Ajatuksia nykyään nousseista teemoista

Rahan käytössä olin erityisen hyvä lapsena. Harjoitus teki mestarin. Rahan käyttö fiiliksen mukaan tuli tavaksi vasta kolmenkymmenen vuoden jälkeen. Sitä ennen tavallista oli suunnitella tarkasti mikä määrä rahaa kului mihinkin ostokseen. Olin asian suhteen hyvin järjestelmällinen. Pidän fiilis pohjaisesta tavasta käyttää rahaa nykyään. Siihen tottumiseen meni vuosia.

Mainokset vaikuttivat vahvasti minuun nuorena. Esimerkiksi yksittäinen lause kuponki uutisissa: Uskallatko ottaa haasteen vastaan? Tuo oli yhden pelin mainosteksti. Sen pelin ostin pian sen jälkeen. Nykyään mainokset eivät tunnu vahvoilta. Ostopäätöksiin ne vaikuttavat vielä harvemmin. Tietty flegmaattisuus mainonnan vaikutuksiin tuli kun ammattikorkeakoulussa oppi miettimään

asiaa kuinka vaikuttaa toisiin mainoksilla. Se sai ”immuuniuden” kokea mainoksia. Koen ne usein ulkopuolisen silmin sen vuoksi.

Kun olin nuori, opin elämäkatsomustiedon tunnilla käteisalennuksen olevan mahdollinen. Se on asia jonka opin, mutten osannut tinkiä. Se saattaa toimia autokaupoissa tahi muissa kaupoissa yksityisten kanssa. Tätä en osaa käyttää itse mielestäni tapa, jossa henkilö kertoo hinnan ja toinen päättää ostaako on parempi. En ole tinkijä tyyppiä.

Odottaminen on hyvä taito. Olen lukenut kokeesta, jossa sai palkinnon heti tai 15 minuutin kuluttua. Ne jotka pystyivät odottamaan 15 minuuttia pärjäsivät paremmin elämässä. Nintendo oli välitön toiminnassa, mutta koen odottamiseen olevan verissä minulla nyt myöhemmin elämässä. Aiemmin odottaminen oli yhtä tuskaa. Nykyään se on jopa mukavaa.

Pelejä lainasin nuorena usein. Nykyään en välitä pelien lainaamista. Pelit ovat muuttuneet henkilökohtaisemmiksi. Siksi kokisin oloni epä mukavaksi lainatessani peliä. Piratismia en harrasta enää. Jos lainaan pelin jollekin olen todennäköisesti pelaamatta kyseistä peliä sen aikaa. Monia pelejä voi lisäksi pelata ilmaiseksi. Se on nykyajan trendi. Olen lähes lopettanut pelaamisen siitä huolimatta.

Sosiaalisten taitojen ymmärtäminen alkoi mitä kuuluu kysymyksen merkityksen oppimisella. Sen jälkeen oli jokin elementti joka toistui, kun halusin keskustella henkilöiden kanssa. Tervehtiminen oli toinen elementti. Kun nämä opin keskusteleminen tuntui turvalliselta. Sopivan etäisyyden pitäminen toimii myös. Näin on turvallinen keskustelu tavallista. Kättely ystävien kesken on hyvä myös. Se on merkki keskustelun voivan kestää pidempään. Näin tulee myös nimi tutuksi.

Vuorovaikutteinen pelaaminen tuli tutummaksi 2000-luvulla. Pidän sosiaalisuuden harjoittelemisesta pelien avulla. Nykyään tosin kun pelaan, peli on useiten kortti- tai lautapeli. Vanhanaikaiset pelit ovat hyviä myös. Kun peli on tuttu kaikille pelaaminen menee rutiinilla. Sosiaalinen juttelu ja aiheisiin keskittyminen on silloin helpompaa.

1c)amiga

Amigan sainme kun ystävämme oli saanut sen ensin. Ystävä oli saanut sen nuorena, ehkä 7-vuotiaaksi tulon jälkeen. Minä olin 13-vuotias silloin. Pelien grafiikat olivat minusta lumoavia amigalla. Erityisen vaikutuksen minuun teki Silkworm niminen peli. Siinä helikopteri ja tankki jyräsivät eteenpäin ampuen tieltään kaikkea.

Olin mankunut Amigaa vuoden verran, isä kertoi, että oli aika ostaa se. Sen hintaa oli nostettu 1000 markalla äkkiä osto aikeen jälkeen. Muutos tapahtui päivissä. He olivat vaan yht'äkkiä nostaneet hintaa. Isä oli säästänyt vuoden että saisimme sen. Hän totesi vihasena sen mustan pörssin menevän konkurssiin. Hän osti sen tonnin kalliimmalla. Myöhemmin liike meni konkurssiin. Se hämmensi minua. Se hämmentää minua edelleen.

Tarina

Amiga oli minulle tärkeä kone. Minulla oli lisämuisti, joka ei myöhemmin toiminut halutusti. Se vaan lakkasi toimimasta ilman näkyvää syytä. Käytännössä jouduin pelaamaan kotona ilman lisämuistia.

Aluksi pystyimme pelaamaan mitä peliä vain. Myöhemmin kopioidut pelit eivät toimineet meidän koneessamme. Eivät edes ne, jotka kopioimme alkuperäiseltä levyltä, jotka ostimme. Emme siis käytännössä pystyneet edes varmuus kopioimaan pelejä omaan käyttöön. Kavereilla ne pelit toimivat. Ne samat pelit jotka toimivat heidän koneessani eivät toimineet meidän koneessamme. Paitsi jos ne olivat alkuperäisiä. Pidin sitä outona, mutta tulin sen kanssa toimeen.

Amigalla pystyi myös tekemään musiikkia. Siinä ei erikseen tarvinnut live soittimia vaan se toimi säveltämiseen hyvin. Sain musiikin teko ohjelman yövyttyäni ystävälläni. Harjoittelin sen käyttöä. Sain myös action replayn ja joitain pelejä ajan mittaan. Käytin niitä iloiten. Lisälevyasema minulla oli. Se toimi hyvin.

Miete

Amigalla pystyi tekemään muutakin kuin pelaamaan. Jonkun verran harjoittelin musiikinteko ohjelman käyttöä. Nyt kun mietin niin olisi ollut hyvä lainata kirjastosta kirjoja, jotka opettivat musiikin tekoa tai ohjelmointia. Nuorena en osannut hakea tietoa ja se oli suuri heikkous. Halua oli, mutta ymmärrystä kuinka maailma toimii ei vielä ollut.

Mielipide

Amiga on kone joka minun olisi ollut hyvä säästää pysyväksi musiikin teko koneeksi. Se olisi voinut toimia koodaamiseen myös. Sen käytön kun olisin opetellut juurta jaksain olisi minulla vieläkin hyötyä koneesta. Sääli kun enimmäkseen pelasin.

Teemareferaatti

Pelin lumoissa olo, laitteiden kalleus, koneen ominaisuudet, musiikin teko, action replay

Olin pelien lumoissa pelatessani. Se oli yksinkertaisesti nautinto jota ei halunnut keskeyttää. Pelasin pelejä järjestelmällisesti eteenpäin. Minun ei tarvinnut päästä pelejä läpi vaihtaakseni peliä. Menin mielihalujen mukaan yksin pelatessa ja otin muita huomioon kun pelattiin kavereiden kanssa. Olimme joukolla peleistä innoissamme ja osallistuimme osoittamalla suuria tunteita toisten pelatessa. Amiga oli kallis pelikone. Se maksoi paljon. Odotin sen saamista kauemmin kuin vuoden. Yritin myös itse säästää siihen rahat siinä onnistumatta. Oma säästäminen viikkorahoista olisi vienyt useamman vuoden. Amigan saamista arvostin kovin. Koneen ymmärsin pelikoneena ensisijaisesti. Koneeseen sai lisämuistia suurempien pelien pelaamiseksi. Lisälevyasema oli osassa peleistä välttämätön. Koneella oli myös Workbench ohjelma, jota voisi verrata Windowsin käyttöliittymään. Sitä en opetellut erityisesti käyttämään. Koneella pystyi myös tekemään grafiikkaa ja musiikkia. Ystäväni osasi niitä käyttää. Itse en osannut tai tuntenut ohjelmia joilla tehdä grafiikkaa. Musiikkia ystäväni opetti tekemään ja jonkun verran puuhasin musiikinteko ohjelman kanssa. Kuitenkaan en harjoitellut sitä niin paljon että hallitsisin ohjelmaa erityisesti.

Lisäksi musiikista ei ollut teoreettisia opintoja tai sävelten tuntemusta vielä tuolloin. Action replay oli laite, joilla muuttaa numeraalista tietoa toiseksi peleissä. Sillä helpotettiin pelien läpipääsyä. Toki tunnelma oli tällöin huoleton ja jännitys jäi pois. Se oli kuin katselisi mitä tulee esiin pelissä. Muuhun en oppinut Action replaytä käyttämään. Kaiken kaikkiaan pelien parissa meni useita tunteja päivässä. Lomalla jopa 16 tuntia päivässä. Olin peli addikti.

Ajatuksia nykyään nousseista teemoista

Olin pelien lumoissa koko nuoruuteni. Kun oli aikaa pelata, pelasin pitkään. Pelejä voita olen pelannut on satoja. Amiga oli tärkeä monen vuoden ajan. Nykyään ei pelaaminen amigalla kiinnosta, vaan musiikin ja näytönsäästäjään teko/muu ohjelmointi. Niitä en ole kunnolla oppinut vieläkään.

Amigan normaali hinta 1990-luvulla oli 2500 markkaa. Se oli kallis palkkoja ajatellen. Sitä odotin vuoden. Kun ostos tehtiin hintaa nostettiin 1000 markalla. Se ei ollut kivaa.

Amiga toimi hyvin peli ja hyötyohjelma koneena. Osasin itse lähinnä pelikone osan.

Musiikkia osasin näppäimillä käyttää. Nuotteja kun en tuntenut niin looginen soittelu ei ollut helppoa.

Action Replayllä pystyi huijaamaan pelien sääntöjä. Nykyään se ei kiinnosta, mutta nuorena halusi pelata pelit läpi vaikka joutuisi huijaamaan pelissä.

1d) yleistä rahani käytöstä

Käytin rahani peleihin ja tapanani oli säästää joka penni. En välittänyt karkin ostosta tai muusta pelien ulkopuolisesta rahankäytöstä pelaamisen alettua. Karkkia sain syntymäpäivillä tai satunnaisesti isän ostamana. Harrastukset jouduin omasta pussistani maksamaan myös. Yläasteella se oli karaten jäsenmaksu.

Nuorempana keräsin leluja. Erityisesti keräsin He-man ukkoja. Niitä minulla oli kymmeniä. Vanhempana saatoin myydä ne kirpputorilla niiden käytyä tarpeettomiksi. Kirpputorilla myin sarjakuvia ja sain siitä tuloja. Yhteinen harrastuksemme oli kirpputorilla tavaroiden myynti. Pidin siitä.

Minut opetettiin rahankäyttöön niin pienenä, että olen periaatteessa ollut mestari murrosiässä. Säästämistä tuli tapa vuosikymmeniksi. Ehkä 35-vuotiaasta olen vasta alkanut olemaan höllempi rahankäytössä. Huono puoli siinä oli se, että olin ehdoton raha-asioissa siihen asti. Kaikki rahaan liittyvä vaan pyöri mielessäni. Tiedostin joka oston ja näin rahan kulun selvästi tuolloin. Nykyään olen vain pääpiirteistä kiinnostunut rahojen suhteen. Niitä tulee ja niitä menee. Velkaa vältän viimeiseen asti.

Tarina

Käytin rahani aina harkiten. Impulssi ostoksia ei ollut. Kotona sain ruoan, ajoittain herkkujakin. Olin tunnettu perheessä säästäjänä. Jos perheenjäsenet tarvitsivat rahaa, lainasin rahaa. En ollut kitsas, mutta odotin saavani omani takaisin. Korkoja en odottanut keneltäkään ellei erikseen sovittu. Sanan piti mielestäni pitää.

Kerran ostin isän ja pikkuveljen kanssa auton. Se oli Citroën, valkoinen gangsteri sitikka. Minulla oli rahat siihen (5500 markkaa). Lainasin heidän osuutensa siihen. Sain toki jossain vaiheessa rahani takaisin kuten kuului. Omistin silloin kolmasosan autosta. Se oli ilo ja auton arvo kasvoi myöhemmin. Opin ajattelemaan rahankäyttöä sijoitusmielessä.

Kun laitoin säästöön rahaa sijoitin n. 1000 euroa Nokian osakkeisiin. Myöhemmin niiden arvo oli n. 100 euroa. Kun myin ne pois tulot otettiin huomioon toimeentulotuessa. Osakkeisiin sijoittaminen noin jäi pois. Minun oli tarkoitus sijoittaa myös pahan päivän varalle tuolloin. Ei ollut kiva menettää noin isoa summaa.

Nuorena säästin tietokoneisiin. Ostin vanhoja PC koneita ja säästin uudempaan koneeseen. Vasta 20-vuotiaana riitti varat PC koneeseen. Se oli ensimmäisen sukupolven Pentium. Muistaakseni 90 hrz prosessori noin gigatavun kovalevyllä. Muita tietoja olen unohtanut jo. Ostin sen ystävältäni ystävän hintaan. Hän myi koneen, minkä hankki fujitsulla töissä ollessaan. Se oli ollut vuosia haaveeni. Olin kiitollinen ystävälleni koneesta.

Lainasin kavereille rahaa myös. Osa ei maksanut takaisin. Käytännössä ajan mittaan ne ystävyys-suhteet kuihtuivat pois. En siedä valheita enkä hyväksikäyttöä. Aluksi pidin yllä moisia ystävyys-suhteita. Myöhemmin ymmärrän sen olevan haitallista itselleni. Minun piti tosin sairastua ja keskustella oman hoitajan kanssa aikuisiällä ennen kuin opin sen. Opin sen 30 ikävuoden tienoilla.

Miete

Tästä taidosta olen todella iloinen. Vaikka loppujen lopuksi en olisi halunnut ajatella rahaa keskeisenä asiana niin nuoresta, arvostan tuota aikaa ja taitoa todella nyt vanhempana. Se taito monilta perheeni ulkopuoliselta puuttuu. Minun ei ole tarvinnut lainata rahaa muilta. Itse tosin lainaan toiselle jos luotan henkilöön pitemmän ajan.

Tuo taito luo ystävyys-suhteita, mutta myös hajoittaa niitä. Luotettavalle ystävälle haluaa lainata kun hän tarvitsee, mutta riski ystävyys-suhteen huonomisessa on aina läsnä. Nykyään ajattelen sen olevan elämän riskiä. Kyllä ne yleensä tulee takaisin, vaikkei samalta ihmiseltä tulisikaan.

Mielipide

Suomessa meillä on toimeentulo niin työssä kuin työttömänä. Tulot ovat pienet, mutta lainaa ei perus elämiseen mielestäni tarvitse ottaa. Sama juttu eläkkeellä ollessa. Arvostan niitä, jotka tulevat toimeen omillaan enemmän kuin niitä, jotka jatkuvasti pummaavat toisilta. Tärkeintä on kuitenkin, että maksut tulevat takaisin jossain vaiheessa. Taloudellisesti hyväksikäyttäjät ovat inhottavia.

Teemareferaatti

Itsenäinen rahankäyttö jo pienenä, harrastukset, taitava rahankäyttö, sanan pitämisen tärkeys, sijoittaminen, lainat ja petturit, rahan käytön hyviä ja huonoja puolia, turvattu toimeentulo

Olen tottunut käyttämään rahaa jo 5-vuotiaasta lähtien. Ostin tällöin lelut ja karkit viikkorahoillani. Vaikka tuolloin en ymmärtänyt vielä säästämisen hyötyjä, opin sen kyllä myöhemmin kun tuli ajankohtaiseksi. Harrastimme yhdessä kirpputorilla myymistä. Siellä meidän lasten osuus oli myydä vanhoja sarjakuvia. Myimme niitä halvalla, mutta myimme paljon kerralla. Vaikka yhdestä lehdestä sai markan pari, loppuillasta oli tullut jo noin 100 markkaa rahaa sarjakuva puolesta. Sen saimme pitää. Se oli tällöin useamman viikon viikkorahaa vastaava määrä rahaa. Sanomattakin olisi varmaan selvää, että rahankäyttö oli minulle tärkeä asia. Rahankäyttöä mietin pitkään ja harkiten. Ymmärsin käyttämäni rahan olevan minulta pois tulevaisuudessa. Pysin olemaan omavarainen mahdollisuuksien mukaan. Se on ollut minulle tärkeää jo pienenä. Meillä oli pienenä 5 markan, hieman isompana 10 markan ja koulun alettua 15 markan viikkoraha. Teininä se oli 30 markkaa ja lopulta lukioikäisenä 50 markkaa. Pienenä ostin karkit ja lelut, sekä pelit. Lukioikäisenä koulukirjat myös. Lukioikäisenä tuli lisätuloa Kelasta 130 markkaa opintotukea. Niillä meidän tuli tulla toimeen. Onneksi kirjastosta pystyi lainaamaan valtaosan lukio kirjoista. Sanani pitäminen on ollut minulle keskeinen jo pienenä. Odotin sitä myös muilta. En kyennyt ymmärtämään valheita. Lopulta jouduin hyväksymään, että muut voivat valehdella, vaikka itse pysyn totuudessa. Se teki luottamisesta vaikeaa. Sijoitin rahojani jonkun verran pahan päivän varalle. Opin myöhemmin kelan pitävän huolen meistä kun olemme vähävaraisia. Valitettavasti opin myös, että jo säästetyt rahat otetaan huomioon toimeentulotuessa. Täten menetin elämäni säästöt opintojeni jälkeen. Sijoitetut osakkeet piti myydä halvalla ja niistä ei saanut edes pitää rahoja. Se oli kylmä suihku, jos vertauskuvaa käyttää. Lainasin kavereilleni jotka olin vuosia tuntenut rahaa. Osa ei maksanut takaisin. Se tuntui inhottavalta. Tuntuu kuin he olisivat ilimatoja iholla. Toivon että ottavat lopulta opiksi. Minä jouduin ottamaan opiksi tai kärsimään rahattomuudesta. Rahan käyttö kun on hyvää pystyy tarvittaessa säästämään ja ostamaan myöhemmin jotain kalliimpaa itselle. Huonona puolena on ajoittaiset törsäily fiilikset. Kun se tapahtuu myöhemmin seuraa usein morkkis. Toisinaan kuitenkin kun on kunnolla törsännyt tulee hyvä fiilis, vaikka rahat olisivatkin vähissä myöhemmin. Näiden tunteiden kanssa tulee tulla toimeen itse. Suomessa on turvattu toimeentulo työttömänä, vaikka se on määrältään pienempi kuin euroopassa yleensä. Sillä tulee tulla toimeen ja miettiä menonsa sen mukaan. Pitkäaikainen työttömyys toki tekee itsetunnon matalaksi ja rajoittaa sosiaalisesti osaa ihmisistä. Osa taas on tottuneita rahankäyttäjiä vähässä. Osa on leipäjonon asiakas ja toiset pummivat lisärahaa ympäristöstään. Toisaalta minimi elintaso ei ole tarkoituksaan olla liian hyvä, jotta motivaatio työnteekoon säilyisi. Sen ymmärrän toki. Valitettavasti en voi sanoa ettei kukaan köyhyyden vuoksi nälkään kuole. Olen kuullut leipäjonoissa toisinaan joidenkin menehtyneen. Kuitenkin valtaosa työttömistä tulee jotenkin toimeen toimeentulotuella. Näkökulmia tähän on yhtä paljon kuin ihmisiä. Työttömät eivät ole usein onnellisimpia ihmisiä, vaikka poikkeuksia on. Toimeentulo on kuitenkin yleensä turvattu.

Ajatuksia nykyään nousseista teemoista

Kun opin rahankäytön 5-vuotiaana niin säästämisen kuin käytön osalta, olen tyytyväinen oppimaani. Aikuisena hahmotan jo kuun loppuun tahi seuraavaan raha päivään rahan käytön. Tunnen rahankäyttö tapani hyvin. Jos yllättävä lasku tulee maksettavaksi se voi yllättää. Kuitenkin suurimman osan ajasta minulla ei ole ongelmaa rahojen riittävyyden kanssa.

Harrastukseni olivat helppoja rahojen suhteen. Kyse oli nuorena sadoista markoista vuodessa. Nykyään niihin menee ehkä tuhannen euroa vuodessa. Säästän toki arjen elämisessä jotta raha riittää myös harrastuksiin. Ajattelen harrastusten olevan niin tärkeitä, että hyväksyn helposti niihin menevän rahan, elleivät rahat lopu kesken kuukauden.

Taitavassa rahan käytössä tulee tiedostaa mihin rahat kuluvat ja miettiä, säästääkö vai kuluttaa? Se valinta tulee tehdä kullakin ostoksilla erikseen. Osa laskuista ovat tärkeitä hoitaa, kuten vuokra ja ruoka kulut. Molempiin tulee olla varaa Suomessa. Muut kulut voi miettiä ja niissä voi tehdä valintaa. Jos ei ole työssä, tulee suosia ilmaisia tai edullisia vapaa-ajan vietto menetelmiä. Toki luksustakin voi hankkia kun suunnittelee menot. Se on palkinto itselle. Kun on enemmän rahaa tai paremmat tulot, voi valita vapaammin kuinka käyttää rahaa. Olen nykyään vapaamman rahan käytön kannalla. Velkaa vihaan kovasti ottaa. Toivottavasti elän niin, etten ole velkaa kenellekään.

Sanani on ollut minulle tärkeä pienestä pitäen. Sanat tulee pitää. Olen ollut itselleni jopa armoton sanani pitämisen kanssa. Nykyään olen enemmänkin harkitseva. Olen mielummin vähäpuheisempi kuin tarpeettomista asioista jauhava ihminen. Ihmiset pitävät kun kuulevat jonkun puhuvan asiaa, vaikka se tapahtuisi harvoin. Olen huomannut ihmisten muistavan noita tarinoita herkästi. Se motivoi minua asiasta puhumiseen.

Sijoittaminen on tapa ansaita rahaa säästöillä. Pidän sitä tärkeänä tapana lisätä omaisuutta. Olen itse sijoittanut vähistä rahoista saadakseni ylimääräistä käyttö varaa pitkällä aikavälillä. Se toimii kyllä, mutta ajattelen sen olevan tärkeämpi niille, joilla rahat eivät kuukauden ajalla mene lähelle loppua. Kun käyttövarat on lopussa se aiheuttaa paljon stressiä.

Lainaaminen on itselle riski menettää rahaa ja luottamus lainan kohteelle. Pienet rahat on ok lainata. Suurempaa lainaa en suosittele lainaamaan, ellei ole itse valmis menettämään rahaa. Mielestäni perheen sisällä laina toimii. En laittaisi luottamusta isosti sen ulkopuolella. Tämä oman kokemuksen vuoksi. Kymppi tai kaksi voi olla ok, mutta ei sataasia. Jos henkilöt ovat valmiita kympin tahi kahden takia laittamaan välit poikki niin satasilla sen menettää varmemmin.

Rahalla saa mitä haluaa. Kun sitä on riittävästi sitä käyttämällä tulee usein se mitä haluaa. Toki säästämällä tulee mielenrauhaa, mutta käyttämällä siihen mitä toivoo olo tulee kiitolliseksi. Pystyy ajattelemaan: tätä minä haluan ja saan sen. Suosiota rahalla saa kyllä. Leväperäisesti käytettynä ystäviä tulee ympärille. Tosin kun muuttaa rahankäyttö tottumusta, ystävät voivat lähteä viereltä. Tosi ystävät pysyvät heikolla ajalla myös.

Ajattelen Suomessa olevan turvattu toimeentulo. Se on köyhemmillä pieni, mutta usein riittää ruokaan ja asumiseen. Tiedän joidenkin toimeentulon olevan pieni toimeentulotuella, mutta rahat yleensä riittävät kun miettii mitä syö. Kokemukseni mukaan alkoholi ja tupakka ovat suurimpia ongelman aiheuttajia pienituloisilla. Niihin kuluu rahaa ja muusta ollaan valmiina tinkimään saadakseen niitä. Ymmärrän toki. On toki niitä joilla ei ole varaa vaikkei tupakkaa polttaisi tai alkoholia joisi. Tiedän myös suomen toimeentulon olevan liian pieni EU tasolla. Tukea toimeentuloon on pienempi kuin muissa EU maissa. Siitä Suomi on saanut jo toistuvasti nuhteita. Toivon asian paranevan.

1e)lastenlinnassa olo

Minua tutkittiin paljon ennen kouluikää. Kävin lastenlinnassa tutkittavana. Minulla havaittiin MBD (Minimal Brain Dysfunktion). Se on aivotoiminnan häiriö. Se vaikuttaa mm. Toiminnanohjaukseen, aloitteellisuuteen ja havainnointiin. Se vaikuttaa myös muutoin. Minun on esimerkiksi vaikeampi olettaa asioita. Lisäksi minun on vaikeampi miettiä mikä on normaalia. En osaa määritellä asioita normaalisti ilman useampaa kokemusta asiasta. Lisäksi minulla on haasteita rutiinien kanssa. Rutiinien luominen on haastavampaa, ellei ole opastusta. Rutiinien omaksumiseen osaksi elämää menee ehkä enemmän aikaa myös. Oppiminen onnistuu kuitenkin, jos on rauha ja edellytykset oppia. Esimerkiksi minulla tulee olla ymmärrys kuinka tieto liittyy aiemmin oppimaani. Muutoin se on erillään lokeroissa, joihin on vaikeampi palata. Olin lastenlinnassa kait 8 viikkoa.

Meillä oli retkiä lastenlinnassa muualle. Yksi retkistä oli maatilalle. Maatilan sijaintia en tarkkaan muista, Helsingissä se mielestäni oli. Siellä olin ystäväni kanssa löytänyt valkoista jauhetta. Se löytyi suurena määränä jostain laatikosta. Söimme sitä ja menimme takaisin muiden luo. Siitä nousi haloo kun olimme sen peitossa ja kerroimme syöneemme sitä. Hoitajamme säikähtivät. Meille pidettiin jonkinasteinen puhuttelu. Jouduin lääkärin tutkittavaksi. Se oli kalkkia. Ei vaarallista, lääkäri totesi ystävällisesti.

Öisin toisinaan kävin vaeltamassa osastolla uteliaana tutkimassa. Nousin vaan pinnasängystä vakoilemaan muita huomaamattomasti. Toisinaan minut huomattiin. Muuten olin kohtalaisen normaalisti siellä mielestäni. Toimiminen vaati toki ohjausta tai innostumisen. Öisin jos en nukahtanut innostuin.

Muuten muistikuvani oli aika hämäriä. Viikonloput sain olla kotona.

Tarina

Lastenlinnassa oli periaatteessa hyvä olla. En osannut vielä kaivata kotiin. Tiesin sen olevan osa elämäni. En osannut kaivata muuta. Muistikuvia on satunnaisia. Minulla oli ystävä siellä jonka kanssa keinuin mielelläni. Olimme käyneet retkillä ja touhustimme yhdessä erityisesti lastenlinnassa pihalla. Tutkittavana olo oli outoa. Kun olin tutkittavana en osannut suhtautua siihen. Minulla ei ollut käsitystä miten minun piti toimia silloin. Lisäksi en aina syönyt ruokaa. En pitänyt puurosta ja sitä piti aamiaiseksi syödä. Yritin monesti jättää puuron syömättä. Testeistä ei ole edelleenkaan mielikuvaa. Pikkusisko antoi kerran lapun jonka sieltä sai. Siinä kerrottiin minulla olevan MBD. Sain sen n. 30-vuotiaana. Myöhemmin HEROn (Helsingin erilaiset oppijat) kautta opin mitä MBD tarkoittaa. Se oli tärkeää aikuisiällä identiteetin kehittymisen kannalta. Syy erilaisuuteen/omanlaisuuteen tuli.

Miete

Lastenlinnassa aika on enimmäkseen hämärän peitossa. Oma diagnoosi on mennyt ohi, joka harmitti kun kuulin siitä myöhemmin. Minun haluttiin kasvavan mahdollisimman normaalisti. Minua ei leimattu. Se oli hyvä. Kuitenkin minulle olisi voinut olla tarjolla enemmän käytännön tukea peruskoulun jälkeen jos olisi etsinyt tietoa. Vaikea edes itse sanoa mikä oli parasta. Onneksi opin kuitenkin 30-vuotiaana. Se oli hyvä myös.

Mielipide

Tiedän vain oman kokemukseni perusteella näkemyksen MBD diagnoosin kanssa elämisestä. Olen elänyt sitä tietämättä tai ymmärtämättä aikuisiälle saakka. Olen opiskellut korkeakoulututkinnonkin tietämättä heikkouuttani. Eli kyllä se, ettei itseä määrittele on hyvä asia. Ei tule keinotekoisia loukkuja tyyliin, minähän olen tällainen koska..

Jos olisin määritellyt itseni MBD mukaan, olisin luultavammin elänyt suojatumpaa elämää, mutta rajoittanut potentiaalejani ja valinnut turvallisemmat tiet elää. Olisin luultavammin mennyt kirjanpitäjäksi jonnekin sitä ensin opeteltuani ammattikoulussa. Olisin luultavasti välttänyt alkoholin käyttöä. Sosiaalisuus olisi opeteltu käytännössä ilman teoriaa. Se olisi ollut aivan erilainen tie kuin mitä minulle on tullut.

Kirja kertoo yhden kokemustarinan elävästä elämästä.
Mitä haasteita on erityisluokalta ponnistavalta
ihmisellä tulevaisuudessa. Kirja on henkilökohtainen
kuvaus yhden ääniä kuulevan henkilön elämästä.